

Живописні поети

І.С. Жакевича

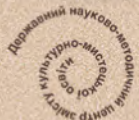

«Сердечна моя подяка за те, що вшанували мою роботу, багаторічний творчий шлях. Все траплялося на віку: було і гірко, було і солодко. Радий, що не змарнував свого життя».

І.С. Жакевич

12 лютого 1905 року

НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

Живописні поеми І.С. Їжакевича

Каталог пересувної банерної виставки,
присвяченої 160-річчю
з дня народження народного художника України
Івана Сидоровича Їжакевича
(18.01.1864 — 19.01.1962)

Київ – 2024

Каталог пересувної банерної виставки «Живописні поеми І.С. Їжакевича», присвяченої 160-річчю з дня народження народного художника України Івана Сидоровича Їжакевича / уклад. та авт. комент. Ковальчук Інна, Ковальчук Ірина. Київ, 2024. 111 с.

Науковий консультант:

Вороніна М.В. – старший науковий співробітник відділу наукового забезпечення змісту культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, канд. пед. наук.

Літературні редактори:

Бриль М.М. – директор Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, канд. псих. наук;

Власенко О.В. – методист вищої категорії відділу формування і моніторингу змісту та якості культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, член Національної спілки журналістів України.

Дизайн, макетування матеріалів виставки: **Ковальчук Ірина.**

Фотоматеріали: **Ковальчук Інна.**

Каталог містить повний перелік експонованих на пересувній банерній виставці «Живописні поеми І.С. Їжакевича» репродукцій, фотографій, архівних документів; біографічну довідку митця; інформаційні джерела. Відібрані матеріали наочно демонструють процес роботи художників та можуть бути корисними в освітньому процесі в закладах спеціалізованої мистецької та загальної середньої освіти. Детальні коментарі, уточнення, відкриття, зроблені авторами, наче віртуальна екскурсія, яка може бути використана як методичні рекомендації до навчальних дисциплін з образотворчого мистецтва.

Усі права захищені. Використання репродукцій робіт І.С. Їжакевича, предствалених на банерах виставки та в каталозі, для ілюстрування інших видань без письмового дозволу правласників або фондоутримувачів заборонено!

© Ковальчук Інна, 2024

© Ковальчук Ірина, 2024

Зміст

Про виставку	4
Вступне слово авторів і кураторів проекту	10
Перелік репродукцій робіт І.С. Їжакевича, інформаційних та архівних матеріалів, представлених на банерах виставки	14
Банер 1. Живописні поеми І.С. Їжакевича (афіша)	15
Банер 2. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича (біографічні дані)	16
Банер 3. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича (біографічні дані)	21
Банер 4. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича (біографічні дані)	29
Банер 5. Кирилівська церква	37
Банер 6. Києво-Печерська лавра	42
Банер 7. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви» («Козацькі Могили»)	49
Банер 8. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці)	53
Банер 9. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Подолі)	60
Банер 10. Свято-Макаріївська церква	66
Банер 11. Їжакевич-вчитель	75
Банер 12. Шевченківські образи в роботах Івана Сидоровича Їжакевича	81
Банер 13. Ілюстрації Івана Сидоровича Їжакевича	91
Банер 14. Ілюстрації Івана Сидоровича Їжакевича	97
Інформаційні та ілюстративні джерела	108

Про виставку

Пересувну банерну виставку «*Живописні поеми І.С. Їжакевича*» організовано в рамках освітнього проєкту, який реалізує **Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти** з метою вшанування пам'яті народного художника України **І.С. Їжакевича**, сприяння популяризації культурної спадщини українського мистецтва, ознайомлення з національною архівною спадщиною, розширення українського контенту у викладанні мистецьких дисциплін.

Співорганізатори пересувної банерної виставки:

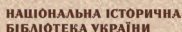
- Київська організація Національної спілки художників України

- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України

- Національний художній музей України

- Національна історична бібліотека України

Автори та куратори пересувної банерної виставки:

Інна Михайлівна Ковальчук – начальник відділу наукового підрозділу – відділу наукового забезпечення змісту культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, канд. філолог. наук.

Ірина Михайлівна Ковальчук – завідувач відділу проєктно-грантової діяльності та зв'язків з громадськістю Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти.

Експозиційний фонд створено на базі матеріалів тривалого дослідження **Інни та Ірини Ковальчук**, яке ґрунтується на:

• спогадах рідних **Івана Сидоровича**, зокрема: онуки – **Олени Михайлівни Їжакевич**, племінниці – **Галини Прокопівни Їжакевич**, внучатих племінників – **Раїси Мануїлівни Горчакової, Нарциса Яковича Кочережка**;

• архівних матеріалах, що зберігаються у фондах Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, Центрального державного історичного архіву України, Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву, Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України;

• бібліотечних виданнях, зокрема, Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Національної історичної бібліотеки України;

• матеріалах музеїв, заповідників України, які було надано для ознайомлення, вивчення, фотографування, а саме:

- Вінницького літературно-меморіального музею Михайла Коцюбинського;
- Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д.І. Яворницького;
- Літературно-меморіального будинку-музею Тараса Шевченка;
- Львівського літературно-меморіального музею Івана Франка;
- Музею Однієї Вулиці (м. Київ);

- Музею театрального, музичного та кіномистецтва України;
- Національного заповідника «Києво-Печерська лавра»;
- Національного музею історії України;
- Національного музею Тараса Шевченка;
- Національного художнього музею України;
- Пархомівського художнього музею ім. П.Ф. Луньова;
- Полтавського літературно-меморіального музею І. Котляревського;
- Полтавського художнього музею (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка;
- Харківського художнього музею;
- Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника Михайла Коцюбинського;

• матеріалах закладів освіти: Спеціалізованої школи №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва, Вишнопільської початкової школи Тальнівської міської ради Черкаської області (діяльність призупинена, не працює з 01.09.2023);

• спогадах священнослужителів (зокрема, Свято-Макаріївської церкви, церкви Покрови Пресвятої Богородиці на Пріорці), виданнях про храми, про священників (зокрема, родину **Єдлінських, Глаголевих**, з якими дружив **Іван Сидорович**).

Експозицію розподілено за такими тематичними блоками:

- Життєвий шлях І.С. Їжакевича;
- Їжакевич-монументаліст та Їжакевич-іконописець;
- Їжакевич-вчитель;
- Їжакевич-ілюстратор.

Зазначені тематичні блоки розкрито через репродукції робіт Івана Сидоровича, архівні документи та фотоматеріали, які розміщено на 14 банерах:

Банер 1. Живописні поеми І.С. Їжакевича (банер-афіша).

Банери 2-4. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича.

Банер 5. Кирилівська церква.

Банер 6. Києво-Печерська лавра.

Банер 7. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви» («Козацькі Могили»).

Банер 8. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці).

Банер 9. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Подолі).

Банер 10. Свято-Макаріївська церква.

Банер 11. Їжакевич-вчитель.

Банер 12. Шевченківські образи в роботах Івана Сидоровича Їжакевича.

Банери 13-14. Ілюстрації Івана Сидоровича Їжакевича.

Формат виставки: пересувна банерна виставка.

Електронний каталог виставки розміщено на сайті ДНМЦЗКМО (<https://www.dnmczkmo.org.ua/>) та в Репозитарії ДНМЦЗКМО (<http://arts-library.com.ua/>).

Термін проведення:
січень 2024 – грудень 2024.

Місце проведення: художні, мистецькі школи з художнім відділенням міста Києва.

Відкриття:

Дата: 23 січня 2024.

Місце: Національна історична бібліотека України.

Адреса: вул. Лаврська, 9, корп. 24 (на території Національного заповідника «Киево-Печерська лавра», м. Київ).

Список скорочень

арк. – аркуш

графіт. – графітовий

ДНМЦЗКМО – Державний науково-методичний центр змісту
культурно-мистецької освіти

заг. – загальний

карт. – картон

накл. – наклеєний

НБУВ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

НХМУ – Національний художній музей України

о. – олія

од. зб. – одиниця зберігання

сп. – справа

ф. – фонд

ЦДАЕА – Центральний державний аудіовізуальний та елек-
тронний архів

ЦДАМЛМ України – Центральний державний архів-музей
літератури і мистецтва України

ЦДІАК України – Центральний державний історичний архів
України

Вступне слово авторів і кураторів проєкту

Іван Сидорович Їжакевич – це багатогранний митець, який протягом усього свого, майже сторічного, життя намагався «бути корисним». На святкуванні свого 80-річчя він зазначив:

☞ «*Все траплялося на віку: було і гірко, було і солодко. Радий, що не змарнував свого життя*»¹.

Він, дійсно, даремно не витратив жодної хвилини:

- постійна праця в художній майстерні (пошук образів для нових картин, сцен літературних творів для ілюстрування, з найдетальнішим опрацюванням різноманітних елементів зображення, виконання замовлень газет, журналів, видавництва художньої літератури, музеїв та меценатів);

І.С. Їжакевич, 1952.
Фото з приватної колекції*

- педагогічна діяльність, яка не завершилась навіть після припинення роботи в школах;

- невинна фізична праця (до останніх днів свого життя вирощував овочі на власному городі, саджав дерева, рубав дрова);

- постійне листування із знайомими і незнайомими шанувальниками.

¹ Бродський О. Свято митця. *Література і мистецтво*. 1945. № 3. С. 4.

* Тут та далі зірочкою (*) відмічено додаткову інформацію, якої немає на банерах.

Організована виставка – це спроба продемонструвати різні сторони художника, який розпочав свій шлях як іконописець, монументаліст (перші його роботи можна побачити в Кирилівській церкві), однак не обмежився лише цим напрямом. Під час навчання в Петербурзькій (Імператорській) академії мистецтв він починає ілюструвати журнали, створює сюжетні картини, присвячені побутовим сценам, народним традиціям, релігійним святам, а також ілюструє літературні твори. Через свої художні роботи **І.С. Їжакевич** зміг передати різнобарвність життя, різнохарактерність людей та створити нові («художні та реалістичні») образи святих, які й сьогодні прикрашають багато храмів, зокрема, Києва (Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці та на Подолі), Свято-Макаріївська церква тощо). Ідентифіковані авторами виставки ескізи до церковних розписів (наприклад, для Києво-Печерської лаври) допомагають підтвердити авторство **Івана Сидоровича** та прослідкувати процес роботи монументаліста.

Окремої уваги заслуговує педагогічна діяльність **Івана Сидоровича**, оскільки він був учителем не лише для тих, кому викладав в лаврській іконописній та трудових (№14 та №16) школах Києва. Своїми порадами, поясненнями, прикладами він виховував шанувальників мистецтва, митців, художників навіть коли йому було вже за дев'яносто років. Педагогічний талант **Івана Сидоровича** вирізнявся тим, що він у кожного, з ким спілкувався, вселяв віру в себе, надихав на створення власних шедеврів. Як, наприклад, учнів лаврської іконописної школи впевнив у спроможності розписати церкву Всіх Святих на території Києво-Печерської лаври, а учнів Пархомівської середньої школи – на створення своїх картин (ілюстрацій) за художніми творами.

☞ *«Развитіе самодѣятельности и художественнаго вкуса было положено Ижакевичемъ въ основу его преподаванія въ школѣ. Вотъ почему, съ благословенія Митрополита Флавіана и одобренія о. Намѣстника Архимандрита Антонія, Ижакевичъ поручилъ своимъ ученикамъ живое дѣло росписи небольшой церкви на эконо-*

*мическихъ вратахъ Кіево-Печерской Лавры, блестяще выполненное ими подъ общимъ наблюдениемъ своего талантливаго учителя*².

Епістолярна спадщина **Івана Сидоровича**, яка зберігається в Інституті рукописів НБУВ, підтверджує, що він навчав усіх, хто звертався до нього по допомогу, розповідав, як зображати головних героїв художніх творів, як передавати літературний сюжет на полотні, як обирати сцени для ілюстрування.

Працюючи в школі (коли йому вже було за шістдесят), **І.С. Їжакевич** не лише викладав рисунок і креслення, він очолював театральний та музичний гуртки, проводив художні конкурси та виставки дитячих малюнків. Для театральних постановок прописував сценарії за поемами **Т.Г. Шевченка**, а також ставив власні п'єси, добирав музичний супровід і навіть сам грав на скрипці (!).

Слід зауважити, що особливе місце в ілюструванні літературних творів займали поеми, вірші **Т.Г. Шевченка**. Розробляти образи безсмертних героїв письменника **Іван Сидорович** почав ще в 1890-х рр. («Причинна», «Гайдамаки», «Катерина», «Наймичка» тощо). Перша ілюстрація до поеми «Катерина» побачила світ у 1895 р. і протягом усього свого життя художник знову і знову писав героїню, шукаючи найвдаліше втілення літературного персонажа на полотні.

Представлені на виставці репродукції з ілюстрацій до художніх творів (зокрема, **Т.Г. Шевченка**, **Лесі Українки**, **І.Я. Франка**, **М.М. Коцюбинського**, **І.П. Котляревського**, **М.В. Гоголя** та ін.) завжди були відмічені критиками як такі, що відображають психологічні особливості образів, багатство фантазії художника й правильне розуміння основного задуму письменників, а ілюстрації до творів **Т.Г. Шевченка** навіть порівнювали з музикою **М.В. Лисенка** до «Кобзаря» за єдність поміж твором і ілюстрацією³.

На прикладі конкретних робіт **І.С. Їжакевича**, представлених на виставці, продемонстровано всі етапи творчого процесу: від

² Жевахов Н.Д. Строители духа жизни в области живописи и архитектуры И. Ижакевич и А. Щусев. *Христианин*. 1910. Т. 1 [январь-апрель]. С. 274–294.

³ Ілюстратор «Кобзаря» Іван Їжакевич. *Голос*. № 49. 26.11.1944. С. 3.

задуму, пошукових начерків та ескізів до завершених композицій (розпис Києво-Печерської лаври, «Тарас Бульба», «Мені тринадцятий минало...» тощо). Доопрацювання та вдосконалення деяких композицій, образів тривало все життя митця (як, наприклад, створення образу Катерини, робота над сценами до поеми «Гайдамаки» тощо).

Відібрані для виставки репродукції робіт **Івана Сидоровича** демонструють його творчу діяльність, а фотоматеріали, особисті документи, спогади розкривають його стосунки з колегами, друзями, учнями.

☞ «Во время нашей совместной работы с Иваном Сидоровичем Їжакевичем, я скоро убедился в том, что <...> основное было – иллюстрация и живопись, в которых он тонко разбирался при экспертизе детских и ученических рисунков и акварелей. Тут его глаз тонкого художника, легко отличал проблески таланта, часто в технических слабых работах. От природы скромный и застенчивый человек, он и здесь, в нашей совместной работе, не спешил высказывать своё мнение, но суждения его были всегда верны и не давали повода для споров»⁴.

Виставка, яку організовано до 160-річчя від дня народження **І.С. Їжакевича**, не лише візуалізує творчу спадщину українського митця, розкриває багатогранність його таланту, вона надає корисний ілюстративний та пізнавальний матеріал для освітнього процесу в мистецьких школах, оскільки наочно демонструє різні етапи та напрями роботи художників.

Оптимізм, життєлюбство, гумор, енергійність **Івана Сидоровича** є унікальним прикладом того, як людина, незважаючи на історичні події, матеріальне становище, фізичні можливості, вікові обмеження може «не змарнувати свого життя».

Інна Ковальчук
Ірина Ковальчук

⁴ Прахов Н/иколай/ А/дрианович/. Мое знакомство с народным художником Иваном Сидоровичем Їжакевичем. Воспоминания. 1952. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 39.

Перелік репродукцій робіт І.С. Їжакевича, інформаційних та архівних матеріалів, представлених на банерах виставки

У каталозі всі роботи І.С. Їжакевича та архівні матеріали прописано відповідно до описів музейних колекцій, архівних установ; цитування архівних документів подано без будь-яких змін, зі збереженням орфографії, стилістики, пунктуації авторів. Під час опрацювання фондів авторами проєкту було проведено атрибуцію деяких образотворчих робіт митця:

- конкретизовано літературні твори, до яких зроблено начерки, ескізи;
- на основі архівних даних, візуального порівняння розписів та збережених ескізів, встановлено, для яких саме храмів І.С. Їжакевич прорисовував сцени, робив начерки;
- уточнено дати написання деяких робіт.

Усі банери орієнтовані вертикально, їхня композиція ідентична, пов'язана єдиним фоном і включає: назву, репродукції робіт І.С. Їжакевича, фотоматеріали, архівні документи, цитати, коментарі і на нижній плашці посилання на джерела інформації.

У каталозі до деяких матеріалів експозиції у виносках додано коментарі, що презентують цікаву уточнюючу, маловідому або раніше невідому інформацію, демонструють відкриття, зроблені авторами виставки під час дослідження. Все це є доповненням до ілюстративної частини виставки, представленої на банерах. Для кожного банера нумерація виносок починається з №1.

В описі експозиційного фонду курсивом прописано:

- місце збереження робіт І.С. Їжакевича, архівних документів, фотографій;
- видавництва, в яких було надруковано репродукції І.С. Їжакевича;
- документальні фільми, з яких зроблено стоп-кадри.

Банер І. Живописні поеми І.С. Їжакевича (афіша)¹

У верхньому ряду зліва направо:

• І.С. Їжакевич в майстерні. 1958. Автор зйомки: Лішко К.І. ЦДАЕА. № 2-140350-2.

• І.С. Їжакевич грає на скрипці. 1958. Автор зйомки: Лішко К.І. ЦДАЕА. № 2-140354.

У центральній частині зліва направо, зверху вниз:

• І.С. Їжакевич в оточенні рідних та друзів (приймач донька Наталія, Ф.З. Коновалюк, О.Н. Кочережко, онука – О.М. Їжакевич). Приватна колекція.

• І.С. Їжакевич. 26.09.1909. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 183. Арк. 1.

• І.С. Їжакевич в майстерні. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 242.

• І.С. Їжакевич за роботою. Приватна колекція.

• І.С. Їжакевич. 1958. Автор зйомки: Лішко К.І. ЦДАЕА. № 2-140352-2.

• І.С. Їжакевич за роботою в майстерні. 28 вересня 1946 р. ЦДАЕА. № 0-22033.

• Народний художник Української РСР І.С. Їжакевич за роботою над новою картиною з життя І. Котляревського.² НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 343.

• Фото І.С. Їжакевича.³ ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 183. Арк. 6.

Фоновий текст на банері:

• Заявлення Івана Ісидоровича Іжакевича. 1905. ЦДІАК України. Ф. 128. Оп. 1 заг. Сп. 3267. Арк. 1.

¹ Обкладинка каталогу дублює фото та архівні матеріали банера-афіши.

² Фото з журналу: Найстаріший український графік. Україна. Громадсько-літературний ілюстрований місячник. № 12 (105). 1951. С. 32.

³ Уточнення: І.С. Їжакевич за роботою над картиною «Катерина».

Банер 2. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича (18.01.1864 — 19.01.1962)

У центрі (зверху):

• Батьки І.С. Їжакевича (Сидір Іларіонович та Марія Овксентівна).
Приватна колекція.

1864 р.

Народився 18 січня в селі Вишнополі (Черкаська обл.).
Батько: Сидір Іларіонович Їжакевич.
Мати: Марія Овксентівна Їжакевич (Мараховська).

1874–1876 рр.

Вивчав грамоту в парафіяльній школі.

1876 р.

Батько відвозить до дядька-псаломщика в Київ. Хлопчик працює посохоносцем, півтора роки – крилошанином (співачом церковного хору) у Києво-Братському Богоявленському монастирі.

Зліва направо, зверху вниз:

• Будинок Їжакевичів. Фото зберігалось у Вишнопільській загальноосвітній школі (Черкаська обл.). У 2023 році передано до музею села Вишнопіль у зв'язку з припиненням роботи закладу освіти.

1879–1882 рр.

Вивчає живопис в іконописній школі Києво-Печерської Лаври.

1882–1884 рр.

Одночасно навчався та працював помічником-репетитором у Київській рисувальній школі **М.І. Мурашка**.

1883–1884 рр.

Бере участь у реставрації фресок у Кирилівській церкві під керівництвом **А.В. Прахова** та **М.О. Врубеля**.

1884–1888 рр.

Вільний слухач Петербурзької (Імператорської) Академії мистецтв (історичний живопис).

з 1887 р.

Починає співпрацювати з журналами «Живописное обозрение», «Всемирная иллюстрация», «Север», «Нива».

• Будинок Київської рисувальної школи. Фото з книги: Турченко Ю. Київська рисувальна школа. Київ : Видавництво Академії наук Української РСР, 1956. С. 5.

• Академія мистецтв. Листівка. Academie des Arts. Видавництво «Акціонерне товариство Гранберг у Стокгольмі». 1911. Приватна колекція.

1890-ті рр.

Живе в Санкт-Петербурзі. Подорожує Україною (Полтавщина, Черкащина, Київщина, Запорізька Січ).

1891 р.

Бере участь у виставці Петербурзької (Імператорської) Академії мистецтв з роботами «Портрет», «Портрет хлопчика».

1895 р.

Отримав свідоцтво про право викладання рисунку в середніх навчальних закладах від Петербурзької (Імператорської) Академії мистецтв.

Нижній ряд зліва направо:

- Портрет сестри (незакінчений). 1893 р. Папір на карт., о. 26,7х20; 29,3х23,8. Національний художній музей України.

- Портрет брата. 1894 р. (Пилип Сидорович Їжакевич). Приватна колекція.
- Портрет дружини брата (Пилипа). 1902 р. (Євгенія Миколаївна Їжакевич). Приватна колекція.

- Портрет дівчинки (племінниці, Галини Прокопівни Іжакевич). 1920-ті рр. Фанера, о. 75х43. Національний художній музей України.

- Хлопчик з дудочкою (брат Прокіп). 1929 р. Карт., о. 31х24. Національний художній музей України.

Банер 3. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича

1900–1902 рр.

Працює як помічник **В.П. Верещагіна** в розписі стін Собору Успіння Пресвятої Богородиці Києво-Печерської лаври.

Зверху справа:

• Художники на чолі з професором В.П. Верещагіним, які працювали в Києві над розписом Успенського собору Києво-Печерської лаври. Фото. *Приватна колекція.*

1902–1907 рр.

Розпис Трапезної палати і Трапезної церкви Антонія і Феодосія Печерських Києво-Печерської лаври.

1905–1906 рр.

Безоплатно викладає в іконописній школі Києво-Печерської лаври.
Під керівництвом **І.С. Їжакевича** учні створили ескізи та розписали церкву *Всіх Святих над Економічною брамою Києво-Печерської лаври*.

1907 р.*

Переїжджає до Києва на постійне життя.

1908 р.*

У видавництві **П.М. Плахова** вийшла серія знімків з ескізів **І.С. Їжакевича** – «Подвижники православ'я», 18 знімків з ескізів розпису стін у Києво-Печерській лаврі, виконаних у 1903 році.

поч. ХХ ст.

Розписує:

- церкву св. Георгія (м. Київ);
- Свято-Троїцький Кафедральний собор в Катеринославі (м. Дніпро);
- церкву Різдва Предтечі / Святих Бориса й Гліба (м. Київ).

1910 р.*

Видавництво «Час» здійснило масштабну благодійну акцію, випустивши 100 тисяч плакатів з портретом і біографією **Тараса Шевченка**. У його створенні брали участь **І.С. Їжакевич** та **Ф.С. Красицький**.

1910–1913 рр.

Створює серію київських пейзажів, які друкуються на поштових листівках.

* Наведена біографічна довідка дублює інформацію, яку представлено на банерах 2 – 4 («Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича), з доповненнями, що позначено «*».

Зверху зліва направо чотири поштові листівки:

• І. Їжакевич. Вежа Ів. Мазепи (Печерськ). Листовна картка. Київ : «День»¹, 1914. С. II. № 10. Приватна колекція.

• І.С. Їжакевич. Лавра. Листовна картка. Київ : «День», 1914. С. I. № 7. Приватна колекція.

• І. Їжакевич. Володимирська Горка. Київські листівки. *Голос правди*. New-York. 1921. Приватна колекція.

¹ У 1914 р. видавництво «День» випустило три серії кольорових поштових листівок (у кожній – вісім карток), тема яких «Київ в творах українських художників».

- І.С. Їжакевич. Спас на Берестові. 1910-ті рр. Листівка. Київ : «День», 1914. С. I. № 1. Приватна колекція.

1911 р.

Бере участь у Першій українській артистичній виставці (10 грудня 1911 р. – 10 січня 1912 р., м. Київ).

Нижче зліва:

- Ескіз плакату. 1911 р. Папір, кольорові олівці. 68,5x51,3. Національний художній музей України.

1911–1912 рр.

Розпис Свято-Катерининського кафедрального собору в Катеринодарі (м. Краснодар).

1911–1914 рр.

Розпис покоїв Іоасафа Білгородського (м. Білгород).

1913–1915 рр.

Розписує Свято-Георгіївську церкву в музеї-заповіднику «Козацькі Могили» у с. Пляшева Рівненської обл.

1913 р.*

Бере участь у Всеросійській виставці (м. Київ) як експерт, член комісії з викладання рисунку, ліплення та креслення.

Увійшов у правління Київського товариства релігійного живопису.

1914 р.

Пише роботу «Знаменіе Августовской побѣды» для журналу «Нива» за 1914 р. (№45. С. 863), яка стала прообразом багатьох майбутніх Августівських ікон Божої Матері.

1916 р.

Розписує Кирило-Мефодіївську церкву Рильського духовного училища (м. Курськ).

1920–1932 рр.

Викладає в школах № 14 та 16 (м. Київ). Ілюструє хрестоматії, шкільні підручники.

1920-ті рр.

Ілюструє художні твори: «Катерина» за поемою **Т.Г. Шевченка**, «Сорочинський ярмарок» **М.В. Гоголя**, «Хоробрий кравчик» **Мате Залке**, «Про попа і його робітника Балду» **О.С. Пушкіна**. Готує обкладинку партитури до опери **М.В. Лисенка** «Тарас Бульба» на лібрето **М.П. Старицького** (1924).

Створює картини для історичних і художніх музеїв Києва, Харкова, Чернігова і Дніпра: «Рада роду», «Торгівля невільниками в Туреччині», «Привели до пана» тощо.

Посередині банера фотографії, ескізи¹, начерки та стоп-кадр, що відображають етапи роботи майстра над картиною, яка зображує родину сина:

• Родина І.С. Їжакевича² (праворуч онука Леля). Фото. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 186.

• Голова онуки. Начерк. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 186.

¹ У каталозі розміщено не всі репродукції, представлені на банерах.

² Михайло Іванович Їжакевич (син Івана Сидоровича) з дружиною (Надія Іванівна Сушко) та донькою (Олена Михайлівна Їжакевич).

• Д/ф «Куренівська Оранта Івана Їжакевича». Картина, що зображує родину сина. Стоп-кадр. Реж. Н. Корж. ТРК «Глас». 2009 (15 хв 52 с).

• Троє. Начерк до невстановленого твору.³ Папір, вугіль, розтушовка. 32,2x29,5. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 141.

• Іван Сидорович за роботою над картиною, що зображує родину сина. Фото: Майко І. Визначний художник. Україна. № 2 (січень). 1959. С. 24.

³ Композиційне рішення начерку повторює фотографію, що зберігається в ЦДАМЛМ України (Ф. 58. Од. зб. 186). У статті Я. Давиденко «У найстарішого художника» за 1954 рік (ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 180) надруковано розповідь самого Їжакевича про цей момент: «Працюю також над картиною «Похвальна грамота», сюжет якої підказала внучка Оленочка. Цими днями радісна і весела прибігла вона додому, поспішаючи показати батькам і мені похвальну грамоту, одержану в школі». Усе це дає можливість стверджувати, що ескіз було написано в 1954 році і він може мати назву «Похвальна грамота».

1930–1935 рр.

Для Геологічного музею Академії наук Української РСР (Національний науково-природничий музей НАН України) створює 15 панно на тему історії Землі.

Нижня частина включає:

• Крaсвид півдня України наприкінці міоценової епохи. 1930 р. Національний науково-природничий музей НАН України.

• Ліс каменевугільного періоду в Донецькому басейні. 1930-ті рр. Національний науково-природничий музей НАН України.

1936 р.*

Для Будинку-музею Т.Г. Шевченка в Києві пише картини: «Гайдамаки в Умані», «Шевченко в майстерні В.Г. Ширяєва», «Перебендя», «Зустріч Шевченка з сестрою Яриною» та ін. Створює ілюстрації до твору І.Я. Франка «Бориславські оповідання».

Банер 4. Життєвий шлях Івана Сидоровича Їжакевича

1936–1938 рр.

Ілюструє твір Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
«Пан Халявський».

1937–1938 рр.

Створює цикл ілюстрацій до ювілейного
видання «Кобзаря».

Ілюструє «Лісову пісню» Лесі Українки,
«Fata Morgana» М.М. Коцюбинського,
«Казку про рибачка та рибку»
О.С. Пушкіна.

Зліва направо:

• І.С. Їжакевич і лікар
С.М. Даниленко. Фото.
ЦДАМЛМ України. Ф. 58.
Од. зб. 185.

• Г.Ф. Квітка-Основ'яненко «Пан Халявський». Ілюстрація у виданні: Квітка-Основ'яненко Г. Пан Халявський. Київ : Державне літературне видавництво, 1941. С. 130–131.

• І.С. Їжакевич. 1950-ті рр. Фото. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269. Сп. 1061; ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 183¹.

1940 р.

Ілюструє твір **І. Ле** «Наливайко» («Україна»).
Присвоєно звання «Заслужений діяч мистецтв УРСР».

1941–1943 рр.

Під час німецької окупації Києва залишався в місті.
Врятував дві єврейські родини (лікаря **С.М. Даниленка** та художника **Г.К. Котляра**), переховуючи їх у своєму будинку.

1943–1947 рр.

Створює серію картин на тему війни: «Вступ Червоної Армії в Київ», «Партизани в засаді» тощо.

¹ Репродукція з фотодокумента ЦДАМЛМ України (Ф. 58. Од. зб. 183) зберігається в ЦДАЕА (№ 0-156664).

Нижче зліва направо, зверху вниз:

• Стоянка партизанів у лісі².
Папір, накл. на карт., о. 50х80.
Національний художній музей
України.

• І.С. Їжакевич за роботою.
1945 р. Фото. ЦДАЕА. № 0-5560.

1944–1945 рр.

Пише ікони для церкви Покрова Пресвятої Богородиці (на Пріорці) міста Києва.

1945 р.

Відкрито персональну виставку в Києві.
Нагороджено медаллю «За доблесну
працю у Великій Вітчизняній війні 1941
– 1945 рр.».

² Ймовірно, роботу було написано у 1945–1946 роках, оскільки в ЦДАЕА зберігається фото 1945 року, на якому Іван Сидорович пише саме цю композицію (ЦДАЕА, № 0-5560).

**Друга половина
1940-х рр.**

Ілюструє «Кленові листки» **В.С. Стефаніка** та «За готар» **О.Ю. Кобилянської** (спільно з **Ф.З. Коновалюком**). Пише ікони для Свято-Макаріївської церкви міста Києва (на замовлення священника **Г.М. Єдлінського**).

1947–1958 рр.

Пише ікони для Свято-Покровської церкви (на Подолі) міста Києва (на замовлення священника **О.О. Глаголева**).

1947–1948 рр.

Створює ілюстрації до «Енеїди» **І.П. Котляревського** (спільно з **Ф.З. Коновалюком**).

1949 р.

Нагороджено орденом «Трудового Червоного Прапора». Бере участь у відкритті музею **Т.Г. Шевченка** в Києві.

1951 р.

Отримав звання «Народний художник УРСР».

1954 р.

Відкрито персональну виставку в Києві.

• Д/ф «Найстаріший художник республіки». Реж. Г. Тасін. Кіножурнал «Радянська Україна». № 40. 1954 (00 хв 20 с). Стоп-кадр. ЦДАЕА. № 1046.

• Д/ф «Найстаріший художник республіки». Реж. Г. Тасін. Кіножурнал «Радянська Україна». № 40. 1954 (01 хв 34 с). Стоп-кадр. ЦДАЕА. № 1046.

• Д/ф «Найстаріший художник республіки». Реж. Г. Тасін. Кіножурнал «Радянська Україна». № 40. 1954 (00 хв, 28 с). Стоп-кадр. ЦДАЕА. № 1046.

1950-ті рр.

Бере участь у виставках. Пише картини. Співпрацює з журналами, зокрема, «Піонерія». Веде активну переписку з шанувальниками, друзями.

• Автографи листів І.С. Їжакевича до учнів Пархомівської середньої школи. Зберігаються у фонді Пархомівського художнього музею ім. П.Ф. Луньова (с. Пархомівка, Харківська обл.).

Дорогие Товарищи! Яна через два
вещи вам материалы для работы
«МАММИКА» (Пашевнику)
Эта вещь ставилась мною в двух сред-
них школах на Куленевке и на Приор-
ке, в тагаси я там уживаловал 12
лет и на школьных сценах этих вещь ста-
вилась разов подва востроожуждени му-
зика на фотармолии. МЕНЯ очень ра-
дует и творчески омики замечелись
и это все три вещи: Маммика, кате-
рича и Парас Бульб^с будут в наших ру-
чках с Вами. Дорогие мои Юные ис-
торики».

Думаю что если я повзрываю ме-
тани и хмички и пошлю их с этим лист-
ком то будет для ходога а вы их эти
листочки

Лист від 27.03.1959 р.

Лист від 14.07.1959 р.

Дорогий Юнне Кеторик!
 Вжера пацум Ваше тавна
 Тисему раз шубілас за мес пошанне

В тавн приклонком вурате теперс ібруд -
 новеко справлялас се своими делатт-і севодня
 зайодал с одним, а на зайыза уже заготовилос
 деле друце и так делос и таву подобиос.
 С большою радю Вашу покурисо в киево, а стало
 дитя и у мени: бо повонос встретителас с Васил
 и папаласелас. бубнос. В возмудном Финово при-
 вуда я поучонос тои язык деле зобовити реи
 пинадобилас дитя тои либунос, а я тавног
 хому приотривити к деле сореднаму и радуюи
 чому мене предотвеляти удобнии адукас
 устритивилос с Вами. бубнос и не забовити
 спичати боитрети, маже тавонос деле делене.

Вие приклонком загорелом державелас;
 вие уже с киево на восток, с восток на катривилос
 на тавилас на Пасол с Пасолом. 1711 год зобовити
 на Куревку, оттаки вилас возле 14-го зобовити
 бубнос от тавил (паралелас) сите боитрети приклон-
 1711. В тавил 18 14 14 зобовити куд, таке боитрети

Лист від 19.07.1959 р.

19 июля 1959 г.

Здравствуйтє дорогий таворичи
 „Юнне Кеторик!“

Подалос тавуи Вашу заговисо тавилас не с
 15-го савривелас потис, а дил завво до пависили,
 Ваший пошлос. Вилас тавилас тавилос с савривелас
 тавил в тавил тавилас как я буду Васе боитрети кота
 вил уже бубнос на тавилас восток.

Возвративилос. И так я пошлос от Васе однадчат
 тавилос, раисавривилос тои мене тавилос под
 вас, удобилос, радуюс; пошлос тавилос тои не
 тавилос дил тавилос.

Вотт тавил я велкен буду просити кеторикс
 Савилос Юнуб Арнавилас фавривилас, с оми кавилос
 дил кеторикс. Поклас мене сем забовити тавилос
 и не оумно дил справилас; не то бубнос деле восток-
 дил а тавилу сите с тавилу тавилос сите раисавривилос;
 оми мене деласити подалос и вил тавилос тавилос тавилос
 змилос пошлос тавилос. Тавил бубнос тавилос тавилос, удобилос
 их.

Восток Арнавилас

• Автопортрет. Репродукція. *НБУВ. Інститут рукопису.*
Ф. 269. Сп. 593.

1962 р.

19 січня пішов з життя в місті Києві.

Банер 5. Кирилівська церква

Місце розташування: м. Київ, вул. Олени Теліги, 12.

Дата зведення: перша половина XII ст.

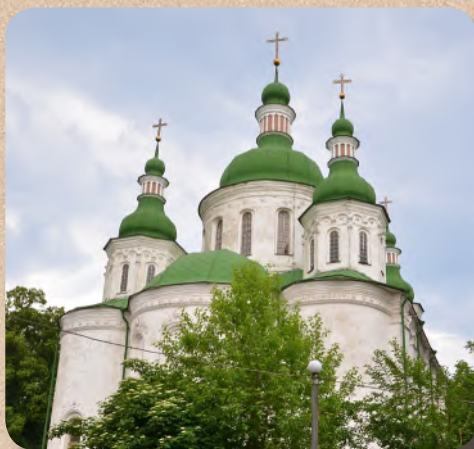
Роботи з реставрації і поновлення стінопису під керівництвом професора **А.В. Прахова:** 1883–1884.

Роботи І.С. Їжакевича:

- «Святий апостол Петро» (з **Ф. Даниловим**);
- «Святий апостол Павло» (з **Ф. Даниловим**);
- сцена «Хо́да до Раю»;
- «Сцени Раю» («Шестикрилий Серафим біля воріт Раю», «Богородиця в Раю»);
- «Богородиця» на хорах в апсиді князівської молитовні.

Зверху справа:

- Кирилівська церква. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

Нижче зліва направо, зверху вниз:

• Святий апостол Петро. У співавторстві з Ф. Даниловим. Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Святий апостол Павло. У співавторстві з Ф. Даниловим. Автор фото: І.М. Ковальчук.

• «Богородиця» на хорах в апсиді князівської молитовні. Автор фото: І.М. Ковальчук.

Л.Г. Тоцький, художник-реставратор, так згадував розмову з **І.С. Їжакевичем** (1950-ті рр.): «Коли я запитав у Їжакевича – як вдалося йому виконати такий чудовий образ [«Богородиця» на хорах в апсиді князівської молитовні], Іван Сидорович, соромлячись, зізнався, що образ Богородиці змалював з обкладинки цукеркової коробки» [12].

«Ижакевичъ оказался очень талантливым иллюстраторомъ и, вообще, прекраснымъ художникомъ. Весьма привлекательныя его работы у насъ въ Кіево-Печерской Лаврѣ (**М.І. Мурашко**)» [8].

• Лист І.С. Їжакевича до Ф.З. Коновалюка. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269. Сп. 265.

Ф.269, №265

Дорогой Ф. З.! Я вернусь на этой
недале, нашина е 1/2 годич, не буду
дома, а буду в киримовской церкви у до-
ме у малюшюк но не в качестве малю-
шюк а в качестве сотрудников по роспи-
си церкви муря; сколько часов я там
пробуду не скажу. Пишу навелюти слу-
шай
Ваш Їжакевич

Привет Вам от «Запорожской
Сети»!

- «Сцени Раю» («Шестикрилий Серафим біля воріт Раю», «Богородиця в Раю»). Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Ижакевич Иван Сидорович. Нач.: «Тут нужно творчество...». Воспоминания. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 3. Арк. 3.

Спогади

І.С. Їжакевича:

«... как школьник занимал видное место в качестве мастера по фресковой живописи и серьезному отношению к ней, даже похвалу удостоился получить от профессора **Прахова** и художника **Врубеля**».*

Тут нужно творчество! Три татари вытаскивали из своего портфеля фотографии с изображением на них: св. Петра провозвестит правды в рай, и показал мне: Вот, молодой человек – вы смотрите хорошо в нее, и подумайте хорошенько и тогда вы станете художником, с улыбкой пожал мне руку и отправил к Селезневу. После этой работы я в 1884 г. уехал в Петербург в Академию художеств, а Врубель начал на хорах храма Св. Духа изображать в больших размерах на потолке.

- * Ижакевич Иван Сидорович. Автобиография. 1949, 1959. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 2.

- Сцена «Хода до Раю». Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Интер'єр храму. Святий апостол Петро та святий апостол Павло. Автор фото: І.М. Ковальчук.

Банер 6. Києво-Печерська лавра

Собор Успіння Пресвятої Богородиці

Місце розташування: м. Київ, вул. Лаврська, 15.

Дата зведення: 1073–1078.

1718 – відбудова після пожежі.

1893–1902 – зміна настінного розпису під керівництвом

В.П. Верещагіна. Зруйновано: 1941. **Відбудовано:** 2001.

Дата розпису І.С. Їжакевичем: 1901–1902.

Роботи І.С. Їжакевича (не збереглися): західна частина приділа (вівтаря) Преображення, західна частина Андріївського приділа (вівтаря).

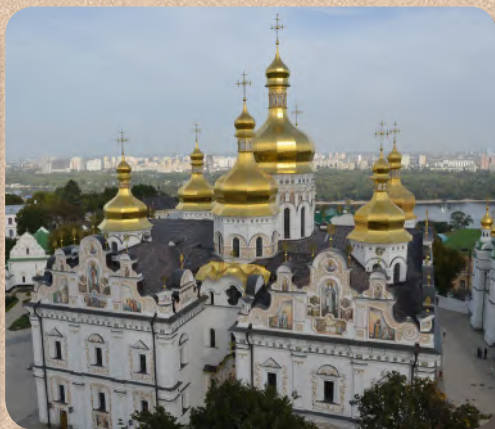
Зверху справа:

- Церква Антонія та Феодосія Печерських із трапезною палатою.

Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Собор Успіння Пресвятої Богородиці. *Автор фото:*

І.М. Ковальчук.

**Церква Антонія та Феодосія Печерських
із трапезною палатою**

Місце розташування: м. Київ, вул. Лаврська, 15.

Дата зведення: 1893–1895 (архітектор: **В.М. Ніколаєв**).

Художнім оформленням інтер'єрів керував архітектор **О.В. Щусєв**.

Дата розпису І.С. Їжакевичем: 1902–1907.

**Роботи І.С. Їжакевича
Братська трапеза:**

1. Композиція «Ікона Успіння Богородиці, яку несуть на крилах янголи».
2. «З'явлення Божої Матері апостолам» (верхня частина плафона).
3. 14 фігур печерських святих між вікнами.

Зліва направо:

• Преподобний Марк Гробокопатель (Гробокопач). Братська трапеза. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

• Преподобний Стефан Печерський. Братська трапеза. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

- З'явлення Божої Матері апостолам (верхня частина плафона).
Братська трапеза. Автор фото: І.М. Ковальчук.

Трапезна церква:

1. Дві ікони під склом:
 - «Введення во храм Пресвятої Богородиці»;
 - «Собор 12 апостолів».
2. Розписи в чотирьох нішах храму:
 - «Різдво Христово»;
 - «Стрітєння Господнє»;
 - «Хрещення Господнє»;
 - «Воскресіння Христа».
3. 14 зображень святих, мучеників, подвижників та праведних в абсидах храму.
4. 16 зображень у медальйонах на поясі нижче сфери купола (праотці, пророки, Серафим на парусах).
5. Спаситель на троні з Богородицею та Іоанном Предтечею й архангелами в куполі.

• Архангели в куполі. Зображення в медальйонах (праотці, пророки). Трапезна церква. Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Спаситель на троні з Богородицею та Іоанном Предтечею й архангелами в куполі. Трапезна церква. Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Божий суд. Фрагмент розпису¹. Ескіз. Калька, олівець. 30,9x33,1. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 34.

• Ангел з ліхтарем. Ескіз. Фрагмент церковного розпису. 1900-ті рр. Папір, тонов., вугільний олівець, розтушовка, білила. 30x64,5. Примітка: можливо х. в Єкатеринодарі². ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 40. Арк. 1.

• Архангел Гавриїл. Ескізи. Калька, олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 47. Арк. 1³, 2⁴.

¹ Порівняння цієї роботи з розписами І.С. Їжакевича в Трапезній церкві Києво-Печерської лаври дає можливість визначити, що ескіз було зроблено саме для цього храму. Архівні документи Києво-Печерської лаври, що зберігаються в ЦДІАК України (Ф. 128. Оп. 2, заг. Сп. 418. Арк. 24, зворот), стали підставою для ствердження, що ескіз було виконано протягом 1902–1903 рр., оскільки у звіті за 1903 рік прописано: «<...> за представленні имъ и одобренніе Духовнымъ Соборомъ къ исполненію въ куполѣ картоны св. изображений: «Спасителя сидящаго на тронѣ, въ царскомъ вѣнцѣ, съ предстоящими Богоматерью и Іанномъ Крестителемъ и 7и св. изобр. въ ростѣ архангеловъ, съ символическими ихъ знаками, 30% съ общей стоимости ихъ по смѣтѣ».

² Відповідно до зазначеного вище тексту з архівних документів (ЦДІАК України. Ф. 128. Оп. 2, заг. Сп. 418. Арк. 24, зворот) ескіз написано Іваном Сидоровичем під час роботи над розписами в куполі Трапезної церкви Києво-Печерської лаври. Приблизна дата: 1902–1903 рр. Порівняння з готовими розписами дає можливість уточнити назву: **Св. Архангел Гавриїл**. Тому саме так роботу підписано на банері.

³ Відповідно до зазначеного вище тексту з архівних документів (ЦДІАК України. Ф. 128. Оп. 2, заг. Сп. 418. Арк. 24, зворот) ескіз створено Іваном Сидоровичем під час роботи над розписами в куполі Трапезної церкви Києво-Печерської лаври. Приблизна дата: 1902–1903 рр. Порівняння з готовими розписами дає можливість уточнити назву: **Св. Архангел Селафїїл**. Тому саме так роботу підписано на банері.

⁴ Відповідно до зазначеного вище тексту з архівних документів (ЦДІАК України. Ф. 128. Оп. 2, заг. Сп. 418. Арк. 24, зворот) ескіз написано Іваном Сидоровичем під час роботи над розписами в куполі Трапезної церкви Києво-Печерської лаври. Приблизна дата: 1902–1903 рр. Порівняння з готовими розписами дає можливість уточнити назву: **Св. Архангел Варахїїл**. Тому саме так роботу підписано на банері.

- Праотець Єнох. 1903 р. Папір, графіт. олівець. 30,7х30,7. Національний художній музей України.
- Праотець Єнох. Зображення в медальйонах. Трапезна церква. Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Різдво Христове. Трапезна церква. Автор фото: І.М. Ковальчук.

**Церква Всіх Святих
(Всіхсвятська надбрамна церква)**

Місце розташування: м. Київ, вул. Лаврська, 15.

Дата зведення: XVII–XVIII ст.

Дата розпису: розписано учнями лаврської іконописної школи та малярами лаврської артілі під керівництвом **І.С. Їжакевича** в 1905–1906.

Троїцька надбрамна церква

Місце розташування: м. Київ, вул. Лаврська, 15.

Дата зведення: 1698–1701.

Дата розпису І.С. Їжакевичем: поч. XX ст.

Роботи І.С. Їжакевича: розпис стін перед центральним входом (під керівництвом **В.Д. Соніна**).

Банер 7. Національний історико–жето­ріальний заповідник «Поле Берестецької битви» («Козацькі Могили»)

Свято-Георгіївська церква

Місце розташування: о. Журавлиха,
с. Пляшева (Рівненська область).

Дата зведення: 1910–1914.

Дата розпису І.С. Їжакевичем: 1913–1915.

Свято-Георгіївська церква – головний храм чоловічого монастиря та центральна споруда меморіального комплексу на території заповідника «Козацькі Могили». Побудовано за проєктом архітектора **В.М. Максимова** під керівництвом архітектора **О.В. Щусева**. Будівельними роботами з весни 1912 р. керував волинський єпархіальний архітектор **В.Г. Леонтович**. Архітектор вдосконалив проєкт Максимова, вперше в Україні замінивши перекриття куполів із дерева залізобетоном.

Зверху справа:

• Свято-Георгіївська церква. Автор фото: *О.М. Харват*.

Нижче справа:

- Голгофа. Розпис на фасаді храму. Приватна колекція.

Нижче справа наліво:

- Жінки-жалібниці. Начерк. Папір, калька, олівець, розтушовка. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 48. Арк. 3.

- Голгофа. Репродукція в журналі «Нива». 1918. № 15. С. 231.

Роботи І.С. Їжакевича

1. На фасаді храму:

- ікона Спасителя «Спас Нерукотворний» в оточенні двох херувимів;
- Голгофа.

2. У храмі:

- ікона «Святий преподобний Іов Почаївський»;
- ікона Божої Матері;
- ікона «Чудо святого великомученика Георгія о Змії»;
- ікона Спасителя «Ісус Христос»;
- настінний розпис «Христос у терновому вінку».

Поруч справа:

- Розміщення монастирського комплексу¹. Ескіз. 1911 р. Калька, олівець. 15,5x10,7. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 51. Арк. 1.

На мурах навколо площі було багато сцен (маслом по цинковій блясі, розміром 400x300 см) на тему національно-визвольної війни українського народу проти польської шляхти: «Вручення гетьманові свяченого меча», «Вбивство Казиміром Вишневецьким митрополіта Іосафа», «Оборона козака Нечая», «Збирання жидами податків». «Видавання жидом перед Великоднем ключів від церкви».

Образи з мурів зняті в часи війни 1914 року і, вважають, що вони знаходяться в одному з віденських музеїв. [9]

¹ Центральний храм на ескізі відтворює архітектуру Свято-Георгіївської церкви. На те, що робота над ескізом пов'язана з історико-меморіальним заповідником, також вказує промальований Їжакевичем мур на передньому плані. Друга церква – це два варіанта храму Почаївської Успенської лаври. Саме ці храми зображено і на ескізі, який було надруковано в журналі «Нива» за 1918 рік (№ 15, С. 231).

Нижче по центру:

- Христос у терновому вінку. Автор фото: О.М. Харват.

Пізніше, ймовірно на початку 1915, художник І.С. Їжакевич, разом зі своїми помічниками виконав настінний розпис по балкону в інтер'єрі Георгіївського храму – 9 ікон на тему земного життя Ісуса Христа, центральна з яких – Христос у терновому вінку.

Нижче зліва:

- Интер'єр Свято-Георгіївської церкви². Автор фото: О.М. Харват.

² На внутрішньому іконостасі Свято-Георгіївського храму розміщено роботи І.С. Їжакевича (ікони Божої Матері, «Чудо святого великомученика Георгія о Змії», «Святий преподобний Іов Почаївський», ікона Спасителя «Ісус Христос»), які було перенесено з фасаду в 1936 році.

Банер 8. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці)

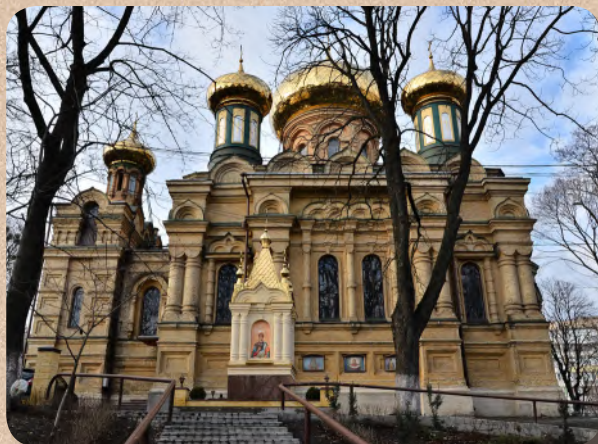
Місце розташування: м. Київ, пров. Мостицький, 2.
Дата зведення: 1902–1906 (проект архітектора Є.Ф. Єрмакова, керівник будівництва – М.М. Казанський).
Дата розпису І.С. Їжакевичем: 1906, друга половина 1940-х рр.

Роботи І.С. Їжакевича:

- ікона «Святий Трифон»;
- ікона «Покрова Пресвятої Богородиці»;
- ікона «Всіх скорботних Радість»;
- ікона «Несподівана Радість»;
- ікони в іконостасі (Богородиця, Спаситель, Покрова Богородиці, Преображення Господнє, св. Миколай. Жертовник. Розп'яття);
- ікона «Богородиця Троеручиця»;
- ікона «Святі Жінки Мироносиці».

Зверху справа:

- Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці). Автор фото: І.М. Ковальчук.

Зліва направо, зверху вниз:

- Ікона «Всіх скорботних Радість». Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Ікона Божої Матері «Несподівана Радість». Автор фото: І.М. Ковальчук.

• «Всех скорбящих радость». Фрагмент настінного розпису. Полотно, о. 26,8x33,6. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 24 (КВ 6413).

**«Закладка нового храма
въ предмѣстїи Кїева – Прїоркѣ. –**

26 сентября въ предмѣстїи Кїева – Прїоркѣ, съ благословенїя Его Высокопреосвященства митрополита Феогноста, совершено благочиннымъ Кїево-Подольскихъ церквей протоіереемъ **К. Фоменко** соборне съ четырьмя священниками закладка новаго каменнаго Покровскаго храма. Въ теченїе всего времени постройки этого храма богослуженїе будетъ совершатся въ другой приходской церкви подъ колокольней, на томъ же погостѣ. Старый Покровскїй храмъ на Прїоркѣ давно уже пришель въ ветхость, и необходимость въ замѣнѣ его новымъ сказывалась. Да благословить Господь святое храмозданїе съ тремя престолами:

- 1) во имя Покрова Пресвятыя Богородицы,
- 2) Святителя Христова Николая Чудотворца,
- 3) Св. Великомученика Георгїя». [2]

• Икона «Святї Жїнки Мїроносицї». Автор фото: *І.М. Ковальчук.*

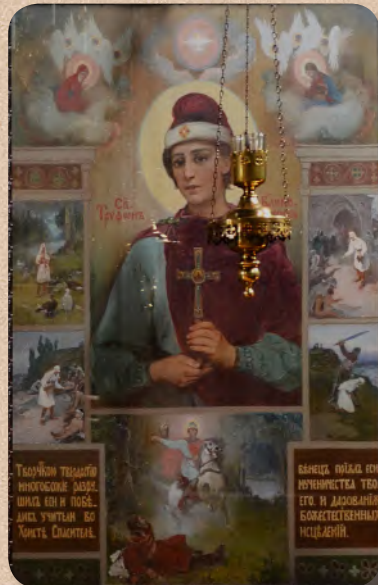
- Ікона «Покрова Пресвятої Богородиці». Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Ікона в іконостасі «Св. Миколай». Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Ікона «Святий Трифон». Автор фото: І.М. Ковальчук.

Крайня зліва:

• Ікона в іконостасі «Преображення Господнє». Автор фото: І.М. Ковальчук.

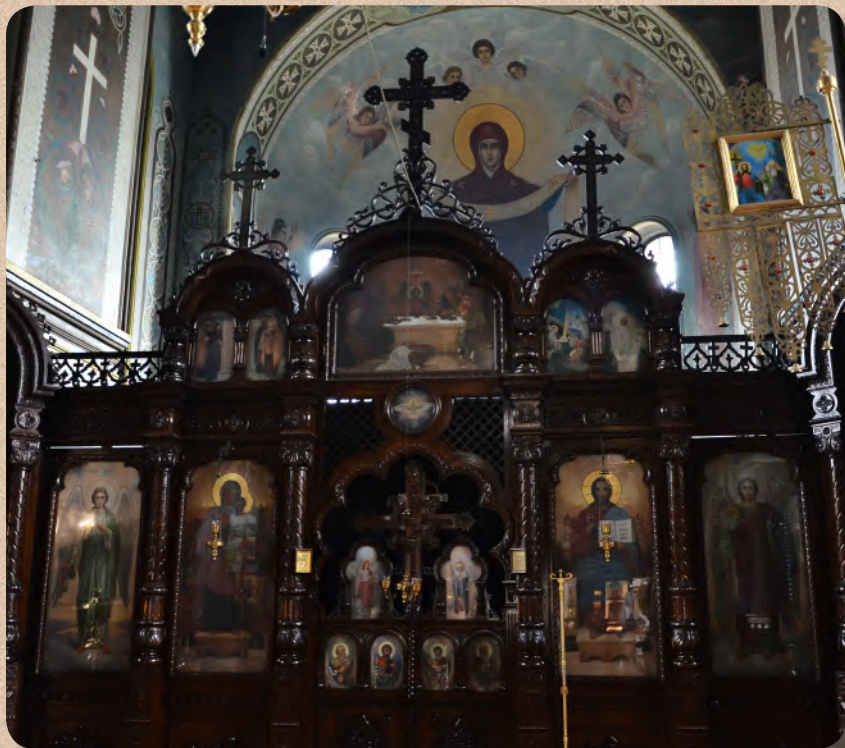
Крайня справа:

• Ікона в іконостасі «Покрова Пресвятої Богородиці». Автор фото: І.М. Ковальчук.

По центру:

- Іконостас. Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Фрагмент іконостаса. Автор фото: І.М. Ковальчук.

Банер 9. Церква Покрови Пресвятої Богородиці (на Подолі)

Місце розташування: м. Київ, вул. Покровська, 7.

Дата зведення: 1772 (архітектор **І.Г. Григорович-Барський**).

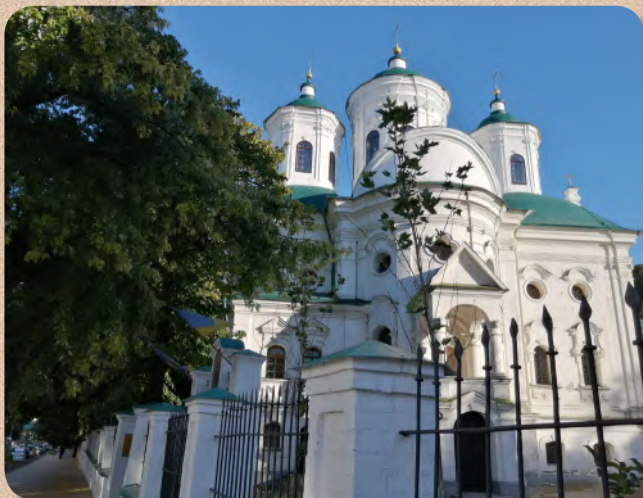
Дата розпису І.С. Їжакевичем: кін. 1940-х – 1950-ті рр.

Роботи І.С. Їжакевича (на замовлення настоятеля храму **О.О. Глаголева**):

- запрестольний образ Покрови Пресвятої Богородиці (у співавторстві з **Л.І. Спаською**);
- євангелісти Іоанн, Лука, Матвій, Марк (у співавторстві з **Ф.З. Коновалюком**).

Зверху справа:

- Церква Покрови Пресвятої Богородиці. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

Зліва направо, зверху вниз:

- Фрагмент запрестольного образу Покрови Пресвятої Богородиці. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

- Запрестольний образ Покрови Пресвятої Богородиці. У співавторстві з Л.І. Спаською. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

- На хорах. Автор фото: І.М. Ковальчук.

По центру розташовано композицію, яка включає ескізи та готові роботи І.С. Їжакевича, що зображують чотирьох євангелістів:

• Св. євангелісти Матвій, Лука, Марк, Іоанн. 1912 р. Ескізи. Папір, олівець, вугільний олівець, розтушовка, білила. 41x59,4; 41,8x59,5; 41,7x59,4. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 20. Арк. 1–4.

• Св. Євангеліст Матвій. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Св. Євангеліст Іоанн. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Св. Євангеліст Марк.
У співавторстві з Ф.З. Ко-
новалюком. Автор фото:
І.М. Ковальчук.

- Св. Євангеліст Лука.
У співавторстві з Ф.З. Ко-
новалюком. Автор фото:
І.М. Ковальчук.

Нижній ряд зліва направо:

• Настоятель храму Олексій Глаголев. 1941. Фото з книги: Священник Александр Глаголев. Купина неопалимая. Киев : Дух і літера, 2002. 294 с.

• Настоятель храму Олексій Глаголев з родиною. Березень 1944 року. Фото з книги: Священник Александр Глаголев. Купина неопалимая. Киев : Дух і літера, 2002. 294 с.

• Телеграма Їжакевичу від Глаголевих та Горбовського. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 209.

Хв, 209

Министерство Связи СССР

ТЕЛЕГРАММА

№ 95	Имя: ИЖАКЕВИЧ	Адрес: МОСКВА
71/92	ИМЕНА: ГЛАГОЛЕВИХ	ИМЕНА: ГОРБОВСКОГО

Содержание сообщения:

СЕРДЕЧНО ПОЗДРАВЛЕН ДОРОГОГО И ГЛУБОКОУВАЖАЕМОГО НЕДИА
ИМЕНА ГЛАГОЛЕВИХ С ДНЕМ АНГЕЛА И РОЖДЕНИЯ БЕЛАЯ ЗЛАГОУБ
И СМЯ ДЛЯ ДАЛЬНЕЙШЕЙ ПЛОДОТВОРНОЙ РАБОТЫ В ОБЛАСТИ
ИСКУССТВА=ГЛАГОЛЕВИХ ГОРБОВСКОГО=

Л.С. 21

Банер 10. Свято-Макаріївська церква

Місце розташування: м. Київ,
вул. Стара Поляна, 46.
Дата зведення: 1896–1897
(побудовано з матеріалів
церкви на честь Дмитрія
Ростовського, яку було зве-
дено на Байковому кладовищі в
1839 та розібрано в 1896).
Дата розпису І.С. Їжакевичем:
1947–1950.

Зліва направо, зверху вниз:

• Пейзажи з будівлями. Начерки. Папір, олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 128. Арк. 4¹.

• Свято-Макаріївська церква.
Автор фото: І.М. Ковальчук.

¹ Порівняння ескізу зі старими фотографіями Києва дає підстави припустити, що зображено саме Свято-Макаріївський храм.

• Ікона Священномученика Макарія, митрополита Київського. Листівка. 1990. Видавництво «Мистецтво».

Роботи І.С. Їжакевича:

- храмова ікона Священномученика Макарія, митрополита Київського;
- ікона Священномученика Макарія, митрополита Київського;
- ікона преп. Феодора Освяченого;
- ікона «Несподівана Радість»;
- ікона Великомучениці Варвари;
- ікона Серафима Саровського;
- ікона Святителя Миколая Мирлікійського (Миколи Мокрого);
- ікона Святого великомученика Пантелеймона;
- ікона Іоанна Воїна.

- Ікона Святителя Миколая Мирлікійського (Миколи Мокрого). Листівка. 1990. Видавництво «Мистецтво».

- Ікона Святого великомученика Пантелеймона. Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Малюнки рук. Папір, олівець, вугільний олівець, розтушовка, білила. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 153. Арк. 7².

² Малюнок рук на 7 аркуші схожий на руки великомученика Пантелеймона.

Праворуч:

• Ікона Божої Матері «Несподівана Радість». Автор фото: І.М. Ковальчук.

У храмі унікальний список ікони «Несподівана Радість». Це єдиний варіант ікони із сокирою. **Іван Сидорович** написав грішника, що кається, зі зброєю, пояснюючи це тим, що якщо він збирався скоїти злочин, він не міг йти з пустими руками. У Києві (у церкві Покрови Пресвятої Богородиці (на Пріорці)) та Київській області в Пуцца-Водиці (у церкві Серафима Саровського) можна побачити інші списки цієї ікони, виконані І.С. Їжакевичем.

• Священник Михайло Єдлінський.
Фото з книги: *Свяц. Михаил Едлинский, свяц. Георгий Едлинский. Любящие Господа сердце : Труды. Проповеди. Воспоминания.* Киев : Дух і література, 2004.

Нижче на банері композиція з двох робіт І.С. Їжакевича та їхніх фрагментів.

• Ікона преп. Феодора Освяченого. Автор фото: І.М. Ковальчук.

- Ікона священномученика Макарія. Автор фото: І.М. Ковальчук.

Ікони священномученика **Макарія** та преподобного **Феодора Освяченого Іван Сидорович** писав з фотографії **Михайла Єдлінського**, зазначивши, що по смерті своєї **о. Михайло** – священномученик, а по життю – преподобний [15].

Нижній ряд:

• Ікона Великомучениці Варвари.
Автор фото: І.М. Ковальчук.

• Ікона Серафима Саровського. Автор
фото: І.М. Ковальчук.

18 грудня 1945 настоятелем церкви став **о. Георгій Єдлінський**. **І.С. Їжакевич** був другом сім'ї **Єдлінських** з 1900-х років, тому саме його **о. Георгій** запросив написати ікони.

- Ікона Іоанна Воїна. Автор фото: *І.М. Ковальчук*.

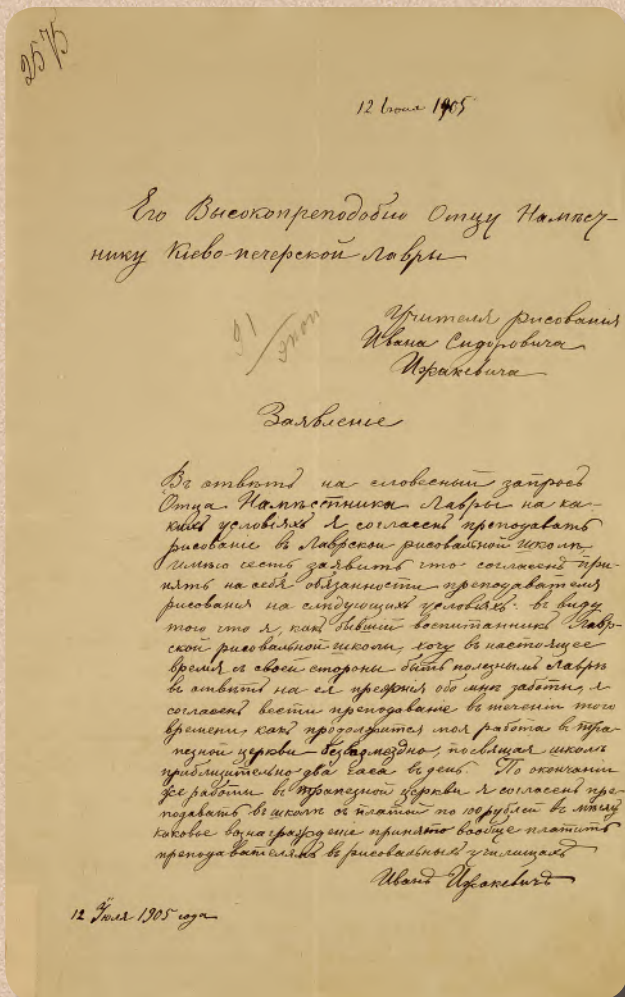

Банер 11. Іжакевич—вчитель

Робота в Києво-Печерській лаврі

Зліва направо, зверху вниз:

- Заявление Ивана Исидоровича Ижакевича. 1905. ЦДІАК України. Ф. 128. Оп. 1 заг. Сп. 3267. Арк. 1.

- Учні іконописної школи на лісах під час розпису церкви Всіх Святих у Лаврі під керівництвом І.С. Їжакевича. 1905–1906. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269. Сп. 392. Арк. 4.

«Ижакевичъ горячо принялся за дѣло и, со свойственной ему энергіей и опытностью, въ короткое время совершенно измѣнили направление школы (Н.Д. Жевахов)». [1]

- І.С. Їжакевич під час роботи в Києво-Печерській лаврі. Приватна колекція.

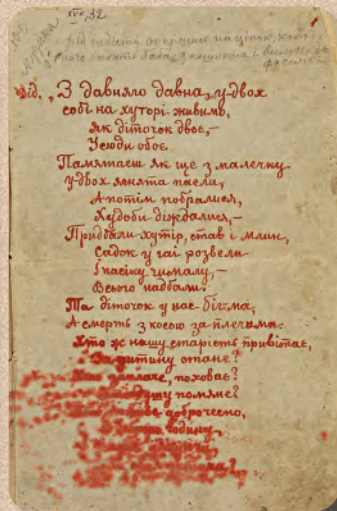

«Художникъ Ижакевичъ <...> сразу заинтересовалъ учениковъ новой постановкой обученія, въ основу котораго было положено развитие въ ученикахъ самодѣятельности и художественнаго вкуса. На первыхъ же порахъ наилучшимъ средствомъ для этого Ижакевичъ нашель поручить ученикамъ расписание небольшой церкви (В. Иларіоновъ)». [4]

Робота в школах №14 та №16 (м. Київ)

- Ескіз шкільної газети «Починок» для 14 трудової школи. Папір, на карт., розтушовка, олівець, акварель. Примітка: праворуч внизу підпис – Їжакевич. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 62.
- За мотивами біографії Т.Г. Шевченка. Ескізи композицій, начерк. Папір, калька, олівець, вугільний олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 83. Арк. 2.
- Шевченко Тарас Григорович. Наймичка. Переписано з пропускками та дописками / Їжакевичем Іваном Сидоровичем¹. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 32. Арк. 2.

«Во время нашей совместной работы с Иваном Сидоровичем Їжакевичем, я скоро убедился в том, что <...> основное было – иллюстрация и живопись, в которых он тонко разбирался при экспертизе детских и ученических рисунков и акварелей. Тут его глаз тонкого художника, легко отличал проблески таланта, часто в технически слабых работах. От природы скромный и застенчивый человек, он и здесь, в нашей совместной работе, не спешил высказывать своё мнение, но суждения его были всегда верны и не давали повода для споров (Н.А. Прахов)»².

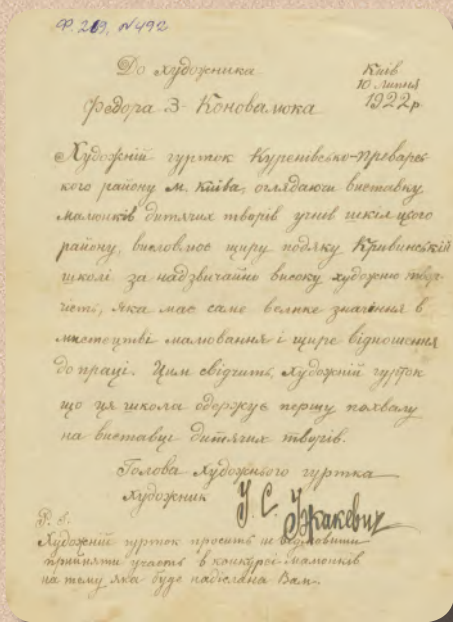

¹ Іван Сидорович під час роботи в школах ставив з учнями вистави як за творами Т.Г. Шевченка, так і власними п'єсами. В архіві НБУВ (Ф. 17) збережено тексти двох його творів: «Селянська школа минулих часів» та «Гречаники».

² Прахов Н/иколай/ А/дрианович/ Мое знакомство с народным художником Иваном Сидоровичем Їжакевичем. Воспоминания. 1952. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 39.

Начерки

- До оформлення 14 трудової школи. Начерки з життя учнівської молоді. Папір на карт., олівець, туш, перо. 62,2x44,1. Примітка: праворуч зверху відірвана частина композиції. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 63.
- До теми «Освіта». Ескізи композицій. Калька, олівець. 25,3x17,1. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 66. Арк. 2.

- Іжакевич Іван Сидорович, голова художнього гуртка, Коновалюку Федору Зотиковичу. Прохання прийняти участь в конкурсі малюнків на виставці дитячих творів 10 липня 1922 р. Київ. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269. Сп. 492.

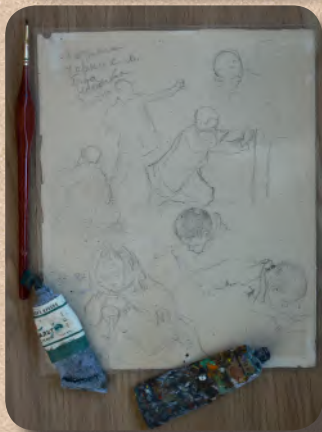
- До ювілею Т.Г. Шевченка. Ескіз святкової програми для 14 трудової школи. Папір, олівець. 18,4x18,8. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 64.

- Хлопчик у зимовому одязі. Начерк. Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

- Гурток українського узору. 1923–1924. Начерк. Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

- Учні. Начерк (на фото: пензель та фарба І.С. Їжакевича). Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

• Зразки оформлення табличок для кабінетів і класів. Папір, олівець. 23,3x18,9. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 65.

• Дитина. Начерк. Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

• Учні трудової школи № 14. Начерки. 20-ті рр. XX ст. Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

Учні трудової школи № 14 (малюнок
і лінійний рисунок малювання)
20-ті роки XX століття

• Хлопчик. Начерк. Спеціалізована школа №14 ім. С.Ф. Грушевського Оболонського району м. Києва.

Банер 12. Шевченківські образи в роботах Івана Сидоровича Їжакевича

Перші три верхні ряди (зліва направо, зверху вниз) – це репродукції ескізів, начерків, ілюстрацій І.С. Їжакевича до поем Т.Г. Шевченка «Наймичка» та «Катерина», які він створював у період з 1905 по 1951 роки. Ці роботи розкривають невпинні творчі пошуки митця, які тривали все його життя.

- Альбом з ілюстраціями та окремі ілюстрації до поеми Шевченка «Наймичка». Ескізи і начерки. Папір, олівець, вугіль, розтушовка, білила. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 67. Арк. 2, 3, 4¹.

- Ескіз обкладинки до поеми Т.Г. Шевченка «Наймичка»: юнак біля постілі помираючої жінки (на звороті роботи І.С. Їжакевича: Т.Г. Шевченко. «Катерина»). 1937–1938 рр. Національний художній музей України.

¹ В альбомі на 4 аркуші також є ескіз до поеми Т.Г. Шевченка «Катерина».

• «Наймичка». Обкладинка.
1950 р. У співавторстві з
Ф.З. Коновалюком. Карт., о.
28,3x26,7; 43,5x30. Націо-
нальний художній музей України.

• «Наймичка». Фронтиспіс.
1951 р. У співавторстві з
Ф.З. Коновалюком. Карт., о.
(гризайль). 30x19,5. Націо-
нальний художній музей України.

• «Наймичка». Ескіз. 1937 р. Шпалерний папір, вугіль. 26х20; 34х23. Національний художній музей України.

• «Наймичка». Ілюстрація в ювілейному виданні «Кобзаря»: Шевченко Т. Повна збірка поезій. Кобзар / ред. колег. О.Є. Корнійчук та ін. Київ: Державне літературне видавництво, 1939. С. 284–285.

• Ілюстрації до поеми Т.Г. Шевченка «Катерина». Начерк. Папір, олівець, розтушовка. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 75. Арк. 2.

• «Катерина». Фронтиспіс. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Ілюстрація у виданні: Шевченко Т. Катерина. Київ: Державне літературне видавництво, 1951. 25 с.

• «Катерина»². 1937–1938 рр. Папір, вугіль. 28,5x26,5; 32x31,7. Національний художній музей України.

• «Катерина»³. Обкладинка. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Ілюстрація у виданні: Шевченко Т. Катерина. Київ : Державне літературне видавництво, 1951. 25 с.

² Сцена зустрічі з коханим.

³ Сцена зустрічі з коханим.

• «Катерина»⁴. 1937–1938 рр.
Шпалерний папір, вугіль. 25,8х20;
33,8х23,5. Національний художній
музей України.

• «Катерина». Ілюстрація в
ювілейному виданні «Кобзаря»:
Шевченко Т. Повна збірка поезій.
Кобзар / ред. колег. О.Є. Корнійчук
та ін. Київ : Державне літерату-
рне видавництво, 1939. С. 36–37.

⁴ Одинока дівчина в завірюху.

Четвертий верхній ряд репродукцій робіт І.С. Їжакевича представляє варіації на тему Шевченківського твору «І мертвим, і живим...».

• До теми «Освіта». Ескізи композицій. Папір, олівець, розтушовка, білила. 58x40. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 66. Арк. 1⁵.

• Ілюстрації до поеми Т.Г. Шевченка «Гайдамаки». Ескізи композицій і /начерки/. Папір, олівець вугільний, олівець, вугілля, розтушовка, білила. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 79. Арк. 6⁶.

• «І мертвим, і живим...» («Т.Г. Шевченко перед народом»). У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. 1950 р. Карт., о. (грязайль). 30,8x41,7; 38,5x49,5. Національний художній музей України.

⁵ Композиція ескізу та напис, зроблений І.С. Їжакевичем олівцем, – «І мертвим і живим» – є підставою вважати, що це ще один варіант картини художника до цього твору, тому саме з такою назвою її розміщено на банері.

⁶ На звороті ескізу на 6 аркуші написано, ймовірно, Їжакевичем: «Проповідь Т.Г. Шевченка», а нижче – «Т.Г. Шевченко перед нарм (збережено орфографію художника – прим. авторів)». Порівняння ескізу, який зберігається за номером 6, із завершеною ілюстрацією І.С. Їжакевича в співавторстві з Ф.З. Коновалюком до твору Т.Г. Шевченка «І мертвим, і живим...» стало підставою вважати, що це один з варіантів картини художника до зазначеної поеми. Тому на банері роботу підписано як «Проповідь Т.Г. Шевченка».

П'ятий ряд зверху (зліва направо) – це репродукції ескізів та ілюстрацій до поеми «Єретик». Їх розташовано так, що відвідувач може побачити трансформацію ескізу в завершену картину.

• Ілюстрації до поеми Т.Г. Шевченка «Єретик». Ескізи. Папір, вугілля, вугільний олівець, розтушовка, білила. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 70. Арк. 2.

• «Єретик». 1949 р. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Ілюстрація у виданні: Шевченко Т.Г. Поеми. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1950. С. 24–25.

• Ілюстрації до поеми Т.Г. Шевченка «Єретик»⁷. Ескізи. Папір, вугілля, вугільний олівець, розтушовка, білила. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 70. Арк. 3.

• «Єретик» («Суд над Іваном Гусом»). 1950 р. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Карт., о. 30,5x41,8; 39,8x49,5. Національний художній музей України.

⁷ На ескізі зображено сцену: «Суд над Іваном Гусом».

Шостий верхній ряд (зліва направо представляє репродукції ескізів та ілюстрацій до вірша Т.Г. Шевченка «Мені тринадцятий минало...»). Велика кількість варіантів цього сюжету у творчому доробку І.С. Їжакевича (горизонтальні та вертикальні композиції, з церквою або вітряком на фоні тощо) свідчать, з одного боку, про особисту любов до цього твору, а з іншого, про щире зацікавлення шанувальників сюжетом та художнім образом. Виконуючи замовлення видавництва за одними й тими ж сюжетами, Іван Сидорович не просто копіював, він заново творив.

• Ілюстрація до вірша Т.Г. Шевченка «Мені тринадцятий минало...». Начерк. Калька, вугіль, вугільний олівець. 25,9x26,2. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 77. Арк. 2.

• «Мені тринадцятий минало...». Ілюстрація в ювілейному виданні «Кобзаря»: Шевченко Т. Повна збірка поезій. Кобзар / ред. колег. О.Є. Корнійчук та ін. Київ: Державне літературне видавництво, 1939. С. 386–387.

- «Мені тринадцятий минало...». Ілюстрація у виданні: Іван Сидорович Їжакевич / упоряд. Л.Г. Членова. Київ : «Мистецтво», 1964.

- «Мені тринадцятий минало...». Ілюстрація у виданні: Шевченко Т. Кобзар / вст. ст. М. Рильського. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1960. С. 316.

Нижній ряд банера (зліва направо) представляє репродукції ескізу та завершеної картини «Розгін демонстрації на могилі Т.Г. Шевченка».

• Ескіз до картини «Розгін демонстрації на могилі Т.Г. Шевченка в 1911 р.». Папір, олівець, вугіль, білила, розтушовка. 98,4x39. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 81.

• Розгін демонстрації біля могили Т.Г. Шевченка. 1914 р. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Ілюстрація у виданні: *На Тарасовій горі*. Фотоальбом. Київ : «Мистецтво», 1984. 96 с.

Банер 13. Ілюстрації Івана Сидоровича Їжакевича

Перші два верхні ряди (зліва направо, зверху вниз) – це репродукції ескізів та готових обкладинок до музичного та художніх творів.

- Композиція обкладинок до творів Т.Г. Шевченка. Ескізи. папір, олівець, розтушовка, білила. 41,3x57,8; 31,5x43. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 68. Арк. 1–2.

- Ілюстрації до «Кобзаря» Т.Г. Шевченка. Ескіз. Калька, олівець. 22,2x27. Примітки: На листі напис. Т.Г. Шевченко. Причинна. Реве та стогне Дніпр широкий, сердитий вітер завива. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 72. Арк. 1.

- Ескіз заставки до повісті М.В. Гоголя «Сорочинський ярмарок». Папір, графіт, олівець. 16x18. Національний художній музей України.

- Ескіз обкладинки партитури до опери М. Лисенка «Тарас Бульба». 1924 р. Папір, графіт, олівець. 34x26,7; 44x32,5. Національний художній музей України.

- Суперобкладинка до твору І. Котляревського «Енеїда». 1948–1950 рр. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Картон, о. 27,5x40; 33x55,8. Національний художній музей України.

- Суперобкладинка до твору І. Котляревського «Енеїда». 1948 р. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Приватна колекція.

Третій та четвертий верхні ряди репродукції (зліва направо, зверху вниз) відображають майже покрокову роботу художника над двома сценами зустрічі Тараса Бульби з синами (за однойменним твором М.В. Гоголя). Також у четвертому ряду розміщено QR-код, просканувавши який, можна завантажити книгу, що присвячена картині «Тарас Бульба зустрічає своїх синів, 1959».

- І.С. Їжакевич. Автопортрет. 50-і роки¹. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 103. Арк. 1 (зворот).
- 3 ілюстрації до творів І. Котляревського?² Начерки. 1948. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 106. Арк. 2 (зворот).
- І.С. Їжакевич. Автопортрет. 50-і роки³. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 103. Арк. 1.
- За мотивами творів Т.Г. Шевченка. Ескізи, начерки. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 83. Арк. 5⁴.

¹ На звороті, як вважають автори проекту, нарис сюжету до картини за твором М.В. Гоголя «Тарас Бульба». На плані до картини від Олексія Гавриленка (ймовірно, учня Пархомівської середньої школи) Іван Сидорович писав: «2я картина уже Гоголя Эта 2я картина – навкулачки смотрится на 2й бумажке» [НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17. Сп. 8].

² Візуальний аналіз малюнку та порівняння із завершеною роботою Їжакевича («Тарас Бульба зустрічає своїх синів») дозволяє припустити, що це також начерк до образу Тараса Бульби. Повністю співпадають поза героя, одяг, предмет у руках (люлька).

³ Порівняння ескізу з картиною «Тарас Бульба зустрічає своїх синів» дає можливість стверджувати, що це начерк до образу Тараса Бульби, який, імовірно, Іван Сидорович замальовував з себе.

⁴ Ескіз повністю повторює сюжет картини «Тарас Бульба зустрічає своїх синів». З огляду на те, що листування з учнями Пархомівської середньої школи, для яких Їжакевич писав цю роботу, почалося у грудні 1958 р., а в березні 1959 р. Іван Сидорович писав їм: «Эту тему я начал малеват уже месяца два-три тому назад для своего удовольствия, а теперь я ее сажусь кончать для удовольствия поработать помудрить над этой темой вместе с Вами» [Лист І.С. Їжакевича до членів гуртка «Юний історик» від 30.03.1959, який зберігається в Пархомівському художньому музеї ім. П.Ф. Луцьова], можна припустити, що цей ескіз було написано в 1958 р. або на початку 1959 р.

- Тарас Бульба зустрічає своїх синів. 1959 р. Пархомівський художній музей ім. П.Ф. Луньова.

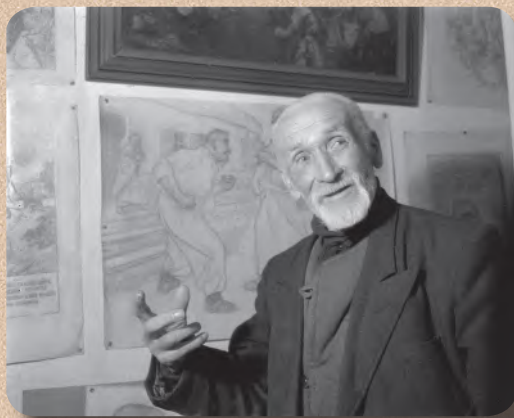
- Начерки до автопортрету⁵. 1954 р. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 102. Арк. 2.

⁵ Порівняння цієї роботи з ескізом до твору М.В. Гоголя «Тарас Бульба», який показано у фільмі про Івана Сидоровича за 1954 рік, дає можливість стверджувати, що це замальовки до ще одного сюжету цього літературного твору. У листі до Ф. Коновалюка за 1952 рік Іван Сидорович прописував сцени, які б він хотів зобразити, і серед них – «Батько с Остапом один одного тузят кулаками» [НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269. Сп. 487].

- Ескіз до картини І.С. Їжакевича⁶. Д/ф «Найстаріший художник республіки». Реж. Г. Тасін. Кіножурнал «Радянська Україна». № 40. 1954 (02 хв 01 с). ЦДАЕА. Архівний номер: 1046.

- І.С. Їжакевич в майстерні біля ескізу до твору М. Гоголя «Тарас Бульба». 1958 р. Автор зйомки: Лішко К.І. ЦДАЕА. № 2-140351-2.

⁶ Спираючись на епістолярну спадщину І.С. Їжакевича, цю роботу можна назвати «Батько с Остапом один одного тузят кулаками».

Ковальчук Інна, Ковальчук Ірина. Історія однієї картини І.С. Їжакевича або Тарас Бульба та учні Пархомівської середньої школи. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2023. 80 с.

[URL: http://arts-library.com.ua/handle/123456789/1113](http://arts-library.com.ua/handle/123456789/1113)

Проскануйте та завантажте PDF книги «Історія однієї картини І.С. Їжакевича або Тарас Бульба та учні Пархомівської середньої школи». 2023

Нижні два ряди (зліва направо, зверху вниз) презентують 5 репродукцій ескізів орнаментальних шрифтів.

- Зразки церковно-слов'янських шрифтів і орнаментів. Ескізи. Калька, туш, перо, олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 59. Арк. 1–3.

- Зразки орнаментованих шрифтів. Калька, туш, перо, олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 60. Арк. 2, 4.

Банер 14. Ілюстрації Івана Сидоровича Їжакевича

Перший верхній ряд (зліва направо) представляє репродукції ескізів та ілюстрацій до творів М.М. Коцюбинського. Аналогічно із попереднім банером, матеріали експоновано так, щоб показати етапність роботи будь-якого професійного художника.

- Ілюстрації до повісті М. Коцюбинського «Маланка», «Розправа». Ескізи. Папір, вугіль, вугільні олівці, розтушовка. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 86. Арк. 1.

- «Маланка». Ілюстрація у виданні: М. Коцюбинський. *Fata Morgana*. Київ: Державне літературне видавництво, 1937. С. 26–27.

- Ілюстрації до повісті М. Коцюбинського «Маланка», «Розправа». Ескізи. Папір, вугіль, вугільні олівці, розтушовка. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 86. Арк. 4.

- «Розправа». «Fata Morgana». Ілюстрація у виданні: М. Коцюбинський. *Fata Morgana*. Київ: Державне літературне видавництво, 1937. С. 98–99.

Другий верхній ряд (зліва направо) містить репродукції ілюстрацій до твору І.П. Котляревського «Енеїда».

- В аду. Заставка. 1953 р. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Бумага, туш, перо, білила. 16,5x20; 23,7x31. Національний художній музей України.

• Ілюстрація до поеми І.П. Котляревського «Енеїда». 1946 р. Карт., о. 18,1x12,1. Національний художній музей України.

• Еней у Дідони. 1948–1950 рр. Папір, о. 21,5x16; 23,8x18,5. Національний художній музей України.

• Еней у Дідони. У співавторстві з Ф.З. Коновалюком. Ілюстрація у виданні: Котляревський І.П. Енеїда. Наталка Полтавка. Москаль-чарівник. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1950. С. 8–9.

Третій ряд зверху (зліва направо) – це репродукції ілюстрацій до твору Г.Ф. Квітки-Основ'яненка «Пан Халявський». Третя та четверта роботи наочно демонструють, як готова робота художника (третя репродукція на банері в цьому ряду) перетворюється на ілюстрацію у виданні (четверта репродукція).

- Олексій Пантелеймонович Брикайловський (олівцевий начерк на звороті картини «Дед Трушко» до твору Г.Ф. Квітка-Основ'яненка «Пан Халявський»). 1936–1938 рр. Папір, накл. на карт., о. (гризайль). 11,8х9. Національний художній музей України.

- Г.Ф. Квітка-Основ'яненко. «Пан Халявський» (на звороті підписано Їжакевичем: «Алексей Пантелеймонович Брыкайловский, бунчуковий товариш»). 1936–1938 рр. Папір на карт., о. (гризайль). 11х9. Національний художній музей України.

• Г.Ф. Квітка-Основ'яненко.
«Пан Халявський» (на звороті
підписано Їжакевичем: «Потап
Корнеевич в карман за словом
не лазил, не останавливаясь,
хоть и бестолково сыпал словами
как из мешка горохом»). 1936–
1938 рр. Папір, накл. на карт., о.
(гризайль). 12х9. Національний
художній музей України.

• Г.Ф. Квітка-Основ'яненко.
«Пан Халявський». Потап
Корнеевич. *Ілюстрація у виданні:*
Квитка-Основьяненко Г.Ф. Пан
Халаявский / ил. И.С. Ижакевича.
Киев : Державне літературне
видавництво, 1941. 191 с.

• Г.Ф. Квітка-Оснoв'яненко. «Пан Халявський» (на звороті підписано Їжакевичем: «Подобрав веревки Трушко принялся с восторгом трезвонить во все руки»). 1936–1938 рр. Папір, накл. на карт., о. (гризайль). 11,4x16,4. Національний художній музей України.

Четвертий верхній ряд (зліва направо) – репродукції ілюстрацій до творів І.Я. Франка.

• «Бориславські оповідання». «Ріпник» («Іване, ти, бачу, вже не любиш мене... бодай не так, як давніше»). 1936–1937 рр. Папір, накл. на папір, о. (гризайль). 25,5x20,2. Національний художній музей України.

• «Бориславські оповідання». «Навернений грішник» («Бідна мати! Волиш не допитуватись! Лежить твій син страшний-страшний, весь облитий відразливим густим плинном, мов смолою»). 1936–1937 рр. Папір, накл. на папір, о. (гризайль). 25,9x20,3. Національний художній музей України.

• «Бориславські оповідання». «Навернений грішник» («І так Василь ставав що раз, то більшим відлюдьком, просуджував цілими днями без слова у коршмі...»). 1936–1937 рр. Папір, накл. на папір, о. (гризайль). 25,5x20,2. Національний художній музей України.

- «Грицева шкільна наука». 1948 р. Папір, о. (гризайль). 30,7x23,3; 41,3x29. Національний художній музей України.

- «Полуйка» («Попрацювали ми отак до самого рана... Ще не світ не зоря, а всі двадцять бочок Нутових були повні»). 1949 р. Папір, накл. на папір, о. (гризайль). 17,1x13,2; 17,5x13,5. Національний художній музей України.

П'ятий ряд зверху (зліва направо) – репродукції ескізів та ілюстрацій до твору Лесі Українки «Лісова пісня».

• Лукаш і Мавка. 1936 р.
Папір, вугіль. 26х20; 31,8х25,5.
Національний художній музей
України.

• Лукаш і Мавка. Ілюстрація
у виданні: Українка Леся. Лісова
пісня. Драма-феєрія / іл. І.С. Їжа-
кевича. Київ : Державне літера-
турне видавництво, 1937. С. 32–33.

• Мавка і лісовик. 1937 р.
Папір, вугіль. 26x20; 32x26.
Національний художній музей
України.

• Мавка і лісовик. *Ілюстрація*
у виданні: Українка Леся.
Лісова пісня. Драма-феєрія / іл.
І.С. Їжакевича. Київ : Державне
літературне видавництво,
1937. С. 106–107.

• Мавка. Ілюстрація у виданні: Українка Леся. Лісова пісня. Драма-феєрія/іл. І.С. Їжакевича. Київ : Державне літературне видавництво, 1937. 94–95.

Нижній ряд (зліва направо) – репродукції ескізів та завершеної роботи, що ілюструють казкові сюжети.

• Хлопчики. Начерки. Папір, олівець. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 145. Арк. 2¹.

• За мотивами народних казок. Калька, о. 48,3x32,5. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 119.

• На сватання. /За мотивами українських народних казок/. Папір, олівець, розтушовка. 14,1x22,5. ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 117. Арк. 1.

¹ Під час порівняння ескізу цієї справи та фоторепродукції картини «Квартет» (ЦДАМЛМ України. Ф. 58. Од. зб. 119) було встановлено, що його написано під час роботи саме над цією картиною. На звороті ескізу І.С. Їжакевич написав варіанти назви: «Сказочный ансамбль», «Таланты».

Інформаційні та ілюстративні джерела

1. Жевахов Н.Д. Строители духа жизни в области живописи и архитектуры И. Ижакевич и А. Щусев. *Христианин*. 1910. Т. 1 [январь-апрель]. С. 274–294.
2. Закладка нового храма в предместьи Киева. *Киевские епархиальные ведомости*. 1902. № 20 (15 окт.), отд. неофиц. С. 767.
3. Звід пам'яток історії та культури України. Енциклопедичне видання : у 28 т. / гол. ред. В. Смолій. Київ : Головна редакція Зводу пам'яток історії та культури при видавництві «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2003. Кн. I. Ч. II. (М–С). С. 924–926.
4. Иларіоновъ В. Художественныя работы въ трапезѣ Кіево-Печерской лавры и въ церкви на экономическихъ вратахъ. *Киевлянин. Литературная и политическая газета Юго-Западного края*. №312. 11.11.1906. С. 2.
5. Иван Сидорович Їжакевич / упоряд. Л.Г. Членова. Київ : «Мистецтво», 1964. 55 с.
6. Історія Свято-Георгіївського монастиря на Козацьких Могилах / Ігумен Никон (Гайдай) ; за ред. архимандрита Олексійя (Мензатюка). Івано-Франківськ : Місто НВ, 2015. С. 45–46.
7. Квитка-Основьяненко Г. Пан Халявский. Киев : Державне літературне видавництво, 1941. С. 130–131.
8. Киевская Рисовальная Школа (1875–1901). Воспоминания Стараго Учителя. Вып. 2. Киев : Типографія С.В. Кульженко, 1907. С. 128.
9. Кибалюк Н. Козацькі могили під Берестечком. *Таращанські вісті*. №72 (230). 19.09.1943. С. 3.
10. Ковальчук Ін.М., Ковальчук Ір.М. Історія однієї картини І.С. Їжакевича або Тарас Бульба та учні Пархомівської середньої школи. Київ : Видавничий дім Дмитра Бурого, 2023. 80 с. URL: <http://arts-library.com.ua/handle/123456789/1113> (дата звернення: 06.01.2023).
11. Майко І. Визначний художник. Україна. № 2 (січень). 1959. С. 24.

12. Марголіна І. До питання атрибуції авторів живопису ХІХ ст. у Кирилівській церкві Києва. Софія Київська : Візантія. Русь. Україна. Вип. ІІІ : зб. наук. пр., присвячених 150-літтю з дня народження Єгора Кузьмича Редіна (1893–1908) / від. ред. Ю.А. Мицик ; упоряд. Д.С. Гордієнко, В.В. Корнієнко. Київ, 2013. С. 398–414.

13. Найстаріший український графік. *Україна. Громадсько-літературний ілюстрований місячник*. № 12 (105). 1951. С. 32.

14. На Тарасовій горі. Фотоальбом. Київ : «Мистецтво», 1984. 96 с.

15. Свящ. Михайл Едлинский, свящ. Георгий Едлинский. Любящие Господа сердце : Труды. Проповеди. Воспоминания. Киев : Дух і література, 2004. 472 с.

16. Священник Александр Глаголев. Купина неопалимая. Киев : Дух і літера, 2002. 294 с.

17. Турченко Ю. Київська рисувальна школа. Київ : Видавництво Академії наук Української РСР, 1956. С. 5.

Художня література з ілюстраціями І.С. Їжакевича

18. Квитка-Основьяненко Г.Ф. Пан Халявский / іл. І.С. Їжакевича. Киев : Державне літературне видавництво, 1941. 191 с.

19. Котляревський І.П. Енеїда. Нагалка Полтавка. Москаль-чарівник / іл. І.С. Їжакевича, Ф.З. Коновалюка. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1950. 221 с.

20. Коцюбинський М. Fata Morgana / іл. І. Їжакевича, Г. Котляра. Київ : Державне літературне видавництво, 1937. 100 с.

21. Українка Леся. Лісова пісня / іл. І.С. Їжакевича. Київ : Державне літературне видавництво, 1937. 135 с.

22. Шевченко Т. Повна збірка поезій. Кобзар / ред. коллег. О.Є. Корнійчук та ін. ; іл. І.С. Їжакевича. Київ : Державне літературне видавництво, 1939. 750 с.

23. Шевченко Т.Г. Катерина / оформлення та фронтиспіс І.С. Їжакевича, Ф.З. Коновалюка. Київ : Державне літературне видавництво, 1951. 25 с.

24. Шевченко Т.Г. Кобзар / вст. ст. М. Рильського. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1960. 540 с.

25. Шевченко Т.Г. Поєми / іл. І.С. Їжакевича, Ф.З. Коновалюка. Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1950. 60 с.

Архівні матеріали:

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

- Їжакевич Іван Сидорович. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 17.
- Коновалюк Федір Зотикович. НБУВ. Інститут рукопису. Ф. 269.

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України

- Їжакевич Іван Сидорович. ЦДАМЛМ України. Ф. 58.

Центральний державний історичний архів України

• Їжакевич Іван Ісидорович, викладач іконопису, художник «О прийнятті на должность преподавателя иконописи в Лаврской Иконописной мастерской учителя рисования Ивана Исидоровича Ижакевича». 1905. ЦДІАК України. Ф. 128 (Києво-Печерська Свято-Успенська лавра). Оп. 1, заг. Т. 2. Сп. 3267.

• О росписании священными изображениями и орнаментами внутренних стен церкви во имя «Всех святых», что над экономическими воротами. 1905. ЦДІАК України. Ф. 128 (Києво-Печерська Свято-Успенська лавра). Оп. 1, заг. Т. 2. Сп. 3207.

• Дело о росписи Лаврской трапезной художниками И.И. Ижакевичем, Г.И. Поповым, А.А. Лаковым и архитектором А.В. Щусевым. ЦДІАК України. Ф. 128 (Києво-Печерська Свято-Успенська лавра). Оп. 2, заг. Сп. 418.

Центральний державний аудіовізуальний та електронний архів

- Фотоматеріали з фондів ЦДАЕА.
- Кіножурнал «Радянська Україна». № 40. 1954. ЦДАЕА. № 1046.

Науково-публіцистичне видання

**Інна Михайлівна Ковальчук
Ірина Михайлівна Ковальчук**

**Живописні поеми
І.С. Їжакевича**

**Каталог пересувної банерної виставки,
присвяченої 160-річчю
з дня народження народного художника України
Івана Сидоровича Їжакевича
(18.01.1864 – 19.01.1962)**

Дизайн, макетування матеріалів виставки: **Ковальчук Ірина.**

Фотоматеріали: **Ковальчук Інна.**

Науковий консультант: **Вороніна М.В.**

Літературні редактори: **Бриль М.М., Власенко О.В.**

